

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIV.

V Ljubljani 24. sušca 1871.

List 12.

Češena Marija, Devica čista Ti.

Svetila je danica,	Sklenile so nebesa
Ko angel se poda	Rešiti grešni svet,
Do Tebe, o Devica	Rešnik pa iz telesa
Brez sence madeža!	Bo Tvojga blažen cvet:
Je božje pozdravilo	Bo Jezus, milost večna;
Po njemu se glasilo:	O srečna, trikrat srečna —
Češena Marija, Devica čista Ti!	Češena Marija, Devica čista Ti!
Ti si blagoslovljena,	Slaviti z Gabrielem
Vsa polna milosti;	Te hočem vsaki dan,
Zmed Ev'nih hčer nobena	Marija, in z veseljem
Ni vredna te časti;	Ti peti v srcu vžgan;
Gospod s Teboj je Mila,	Zato pa sprosi Mati
Ga Deva boš rodila —	Mi v raju kdaj pevati;
Češena Marija, Devica čista Ti!	Češena Marija, Devica čista Ti!
	Radoslav.

Slovenci v Rimu pri sv. Očetu Piju IX.

5. in 6. sušca 1871.

Omenil sem zadnjič, da so nas bili sv. Oče povabili na svoj vert. Ko so pred nami šli po mnogih sobah, so povsod ljudje klečali, ter so sv. Očetu svojo vdanost naznanaovali. Najpervo je bilo nekaj čez 20 gospodov iz rimskega kolegija, katerih eden je bral adresno, s tem obsegom, da oni ostanejo verni svojemu pravemu gospodarju. Mislil, da ne rečem preveč, da je bilo potem še kacih 5—7 raznih družb in družbic, ki so čakale namestnika Kristusovega z enakimi občutki. Posebno priserčno je bilo viditi gospó s sinčkom — že precej odrasenima ob stranéh, ki je prosila sv. blagoslova za nju. Ni dopovedati, kako priserčno in očetovsko so se sv. Oče obnašali. Vsakemu so imeli na njegove besede, prošnje, vošila itd. kaj priserčnega odgovoriti. In to vse je šlo z nekako lahkoto in naglico, in ne da bi se bili v čem prehiteli ali kaj neopravljenega pustili, da se je skor čuditi.

Šli so potlej pred nami po stopnicah doli med 3 kardinali v prijaznih pogovorih, in drugi v dolgi rajdi za njimi. V ozidji so imeli čez beli talar rudeč plašč, kterege so oddali hišniku, ko smo prišli na solnce. Pri zaslišanju so bili v talarji. Pristaviti moram tudi še to, da je vsak izmed nas dobil iz papeževih rók veliko svetinj v spomin.

Na vertu je kaj lepo, rastejo sadeži kakor so v gorkih krajih, med drugim ciprese, lovor, limone, nad moža velik zimzelen (pušpan) itd. Rekel je Miha Debeljak, da je več kot zadovoljen in nima prav nič ugovarjati zoper obdelavo verta. Hoja po vertu je terpela blizu pol ure. Na ta vert sv. Oče hodijo na sprehod, iz verta ter iz Vatikana ne grejo zdaj nikamor. Kako jih Rimljanje pogrešajo, ki bi jih drugač raji vidili kakor pa Humberta kraljeviča, to si ni težko misliti.

Iz verta smo šli po dolgem muzejskem mostovžu

v neko sobano, kjer smo precej časa sedeli okrog sv. Očeta. Bilo je kakor v kakem koru s sedeži sprede in zadej. Spravil sem se zadej prav blizu njih Svetosti ter sem mogel slišati vse pogovore in smel sem tudi včasih kaj vmes reči. Govorili so o tej priliki zlasti o Slovanih. Ko so prašali, koliko narodov prav za prav je v Avstriji, sem rekel, da štejejo 10 glavnih jezikov in je še več narečij. Govor je bil o slovanskem jeziku, o staroslovenščini, v kateri se tudi sv. maša bere, in rekli so nam Slovincem, da naj gremo pogledat k sv. Jeronimu in sv. Klemenu, ki ste ilirski cerkvi. Kar politiko tiče, so sv. Oče, kakor poprej v Vatikanu, tako tudi tukaj upanje izrekli, da se bode na bolje obrnilo. Pravili so med drugim tudi, da vselej, kadar se je kak svetnik vzdignil iz katakomb, se je zgodil kak poseben čudež in pristavili so nekatere zglede. Monsgn. Nardi, ki je razodeval veliko bistroumnost, je nato pristavil, kako bi bilo dobro, da bi se tudi zdaj vzdignil kak svetnik. (Utegne pa biti to pot svetnica, naj več Svetnica, ki bode Piju za toliko čast, katero ji je na zemlji skazal, morebiti čudovito pomagala iz britkost, — pa ne le Piju, ampak Bog hotel — vsemu ljudstvu, katero še želi pravega keršanstva.)

Ko so izmed nas šli, smo jim še roke poljubovali in ločili se od Njih do drugega dne.

Poklonit smo se šli potlej še kardinalu Antonelitu, ki je kaj bister mož in je bil nas vesel, pa tudi prav prijazen. Kakor so liberalni časniki pisali časih, bi mislil človek, da je kak prav suh in slab možic; pa to ni res. Dosti čverst mož rudeče barve je, živ značaj, oko kaže spretnega državnika. Deržal se je tiste dni bolj domá zavoljo bolehnosti ter je rekel: „Sono pocco zoppo“ (malo kruljev sem).

V ponedeljek ob 8 smo bili povabljeni k maši sv. Očeta v njih lastni domači kapeli, in neduhovni so imeli biti obhajani od sv. Očeta. Bila je kapela polna, vse je bilo ginjeno, ko so se sv. Oče jeli za mašo napravljati nam pred očmi. Mašo berejo prav razločno in tako prepričavno, da vsaka beseda globoko v serce seže. „Kirje elejzon“ so prav počasi in z nekakim hrepenenjem po Božjem usmiljenji izgovarjali. O spominu za žive in za mertve so se dolgo mudili. Ni dvomiti, da se sv. Oče posebno goreče spominjajo tudi svojih nesrečnih in zaslepljenih sovražnikov ter Boga prosijo, da bi njih terde serca omečil in jih spreobernil. O priklanjanji se je vidilo, da jim res noga nekaj kazi, kakor se je že večkrat slišalo, zakaj priklanjali so se nekoliko na stran, če tudi vselej do tal.

Ko so sv. Oče po svojem lastnem obhajilu jeli pričujoče obhajati, je bilo kaj ginjaivo: od priprostega kranjskega kmetiča do gospodov iz naj višjih stanov so prejimali Kruh življenja iz rók namestnika Kristu-

sovega, in vsi so bili enako presunjeni, enako lepega obnašanja. Da je gorečnost in pobožnost tudi visokih gospodov resnična, spričuje to, da so bili zopet drugi dan na altarji apostelnov pri sv. obhajilu, ko jim je maševal Monsgn. Nardi. Po sv. maši so sv. Oče še enkrat dali sv. blagoslov in so zginili spred nas.

Gospodje in drugi izmed deputacije so potem šli po svojih potih, nekteri domú, veči del so se mudili še nekaj dni v Rimu in ogledovali so njegove znamenitosti. Mi (razun 3, ki so odšli domu) smo v sredo zjutraj odšli v Neapelj, od koder smo se vernili v saboto zjutraj (11. t. m.), in ravno ta dan se je podalo nekaj gospodov iz Gradca tudi v Neapelj. Danes (blezo popoldne 12.) bomo Rim zapustili.

Eden liberalnih listov v Rimu je včeraj pisal v tem pomenu, da se ima avstrijska deputacija v Rimu pač kaj učiti, ki je prišla v njih mesto zoper njih vlado pred papežem zabavljat; Italijani deputacijo poznajo, ki očitno po mestu hodi, in bi jo lahko izžvižgavali in ji še kaj hujega storili, pa vse prenašajo: češ, kaj bi se reklo na Dunaju, ako bi Italijani prišli tje zoper avstrijsko vlado delat? Toda, ako bi naša vlada pričela ropati in perste po tujem premoženji stegati, bi móгла očitane ravno tako prenašati, kakor laška, ker za rop nima nihče privilegije, akoravno liberaluhi sebi to privilegijo pripisujejo, ki pa drugim vse predpravice odrekajo.

Sicer pa tudi zanikarneži niso ravno ovčje pohlevni, ako jim kdo njih tatinstvo očita. Priče so tukajšni oo. jezuiti, ki tudi v sredi rogovilstva resnico ostro oznanujejo, zato je derhal te dni nad njimi svojo togoto razlila. Po pridigi v jezuitovski cerkvi zvečer, pri kateri je bilo polno poslušavcev, so zanikarneži zunaj cerkve poslušavce s palicami sprejeli; ljudje pa so segli po stoléh, ki so po cerkvi razstavljeni, in pričel se je pravi boj, dokler ni bilo vojaštva, ki je derhal odgnalo, ljudi pa še delj časa v cerkev zaperlo.

Dobri Rimljani so silovito žalostni in prosijo ter veliko molijo po cerkvah, da bi jih Bog rešil teh vsiljenih gostov. Kolikrat nas oprašujejo gospodje, kako je z zunanjo politiko in če je kaj upanja, da bi se na bolje obrnilo. Nekteri govoré, da se Prus prijaznega kaže zadevi papeževi. V Neapeljnu, kjer je ljudstvo posebno pobožno, enako zdihujejo po rešenji; skorej kamor smo prišli, smo našli, da so vojaki lahunski zraven cerkev in samostanov vstanovljeni, ker je vlada oddelke poslopij v kasarne spremenila, menihov večino pa razpodila. Pri Franciskanih v Neapeljnu je sam provincijal ko duhoven še v kloštru, drugi so po mestu potaknjeni in hodijo le maševat nazaj v cerkev. Iz cerkve oo. Avguštinov so nekaj dražih slikarij pograbili in jih v muzej prenesli! Ravno v tej cerkvi počiva Ign. Knoblehar v rakah ravno v sredi cerkve, ktereга košice smo vidili in mu na glavo venec z napisom postavili, kakor je bil nasvetoval rojak naš g. Regali. Na tanko o drugi priliki. Z Bogom! Vrednik Zg. D.

Odkod pride in kam meri to, da so oropani vidni poglavar katol. cerkve.

(Sp. Valentin, knezoškof Kerški.)

(Konec.)

2. Oropanje sv. Očeta je drugič po volji takim, ki terdijo, da so pobožni in pri vsaki priložnosti povdarjajo, da so pravi in dobri katoličani. Ti pravijo: „Mi spoštujemo cerkev in častimo papeža, le dosedanja cerkvena in papeževa oblast nam ni po godu.“ Oni menijo: kadar se znebi papeštvo svojega posvetnega blišča, potlej se bo prikazala cerkev, kakoršne si želijo.

Zalostno bi bilo, ako bi kak cerkovni vladar vpiral

svojo veljavo le na posvetno oblast in pozemeljski blišč; — ta ne bi bil učenec, še manj namestnik križanega Odrašenika. Razložiti je treba. Kaj drugega je, to ljubiti, kar imamo in posestvamo na svetu; in spet kaj drugega je, vse to kot nam izročeno blago varovati gledé na dobrote, ki jih z njim skazovati zamoremo. Predvarimo le po verhu: Kaj je bolje, papež neodvisen, sam svoj in gospodar v lastni hiši, ali pa odvisen in podložen temu ali unemu ptujemu vladarju. Alite da zamore viši poglavar sv. cerkve svoje svete dolžnosti prosto in brez vse zavire po Božji volji dopolnovati, ne smé podložen biti nobeni deželjski oblasti. Kako postavim bo oznanoval nebeške resnice, kako resno opominjal na božje zapovedi, dokler je sam sužen ptujemu gospodarju. Janez Kerstnik sicer tudi ni imel lastnega kraljestva in vendar je očital Herodežu: „Ni ti pripuščeno imeti ženo svojega brata“ — pa ker je brez strahu resnico povedal, veržen je bil v ječo, odsekana mu je bila glava. Tajiti tudi ne moremo in nočemo, da papeži skoz tri sto let niso imeli nobenega lastnega posestva na svetu, vendar so oznanovali resnico in učili božjo postavo. Pa vprašam: Jeli niso izmed 34 papežev do malega vsi bili mučeni in dosegli vsi krone mučniške smerti? Želimo si mar tistih časov nazaj? Želimo si mar, da resnico govorimo in oznanujemo le s pogubo svojega življenja? Ali ne bi protile nevarnosti ne samo tistim, ki oznanujejo resnico, ampak tudi vsem, ki jo spoznavajo? Je li to sreča na zemlji, da po njej zdihujemo?

Spet nam ugovarjajo: „Kdo pa bo koj nar hujše mislil! Tiste resnice in zapovedi učiti sej so dolžni tudi škofje in duhovniki in vendar so podložni posvetnim vladarjem!“ Zgodovina vseh časov nam priča jasno dovolj in s svojimi očmi gledamo, kako se godi škofom in mašnikom, ki svojo pastirsko službo po svoji vesti opravljajo tam, kjer posvetni kralji ali cesarji nauk in naprave cerkvene sovražijo in zatirajo. Kaj pa imamo le še pričakovati za cerkev, za njen nauk in njene zapovedi — ako ni ga pod milim nebom nikogar, ki sme brez zamere, brez kazni resnico govoriti; ako tisti, ki se moško in nevstrašeno za pravico potegujejo, nimajo nikogar, da bi se njega oklenili in pri njem zavetja si iskali takrat, ko sami resnice spričevati več ne morejo?

Poglejmo reč še od druge strani. Stavimo: Sv. Oče živijo pod oblastjo tega ali unega vladarja; ta Njih nikakor ne preganja, nobene sile Njim ne dela, mir in zastopnost kraljuje med obema. Kaj se bode zgodilo? Že do sedaj smo tolikokrat slišali grajati in oporekati: papeži so do malega vsi po rodu Lah. Pa vendar so bili sami svoji gospodarji, od nikogar cdvisni so vstanovljali zavode in naprave na blagor vsemu katoliškemu svetu. Ako pa stanujejo papež v deželi, ki ni Njihova, ko bi bili podložni ptujemu vladarju — kaj potem? Potem Njih beseda ne bo sprejeta kot beseda prosta, izrečena v božji službi na blagor vernim ovčicam; naj se že glasi kakor koli hoče, imeli jo bodo za izrek, za povelje onega, ki nad sv. Očetom gospoduje. Dokler pa tak sum ne neha: tako dolgo djano je po veri, djano po pokorščini katoličanov, kateri bivajo drugod po ptujih deželah in pod drugim vladarjem; domači pa, ki s papežem vred služijo tistemu gospodarju, bodo verovali in ubogali po volji teh, katerim je dana posvetna oblast. Spoznajte tedaj, da je vse ležeče na tem, da niso oče vseh vernih nikomur pod oblastjo, temuč da so sami svoji, samostojni, gospodar lastne dežele. Kakor hitro poglavar cerkve nima svojega mesta, svoje dežele, kakor hitro pride pod oblast ptujega vladarja: nastopi za cerkev čas preganjanja ali pa splošno sumnovanje in zaničevanje apostolskega sedeža. Kdor tedaj še tako resno terdi, cerkvi in veri ni nikakor na škodo temveč na

dobiček, če se odvzame papežu butara posvetnih skerbi: ta goljufa ali sam sebe ali pa ima zlobni namen, slepariti in goljufati druge.

3. Še en razlog so si iztaknili, da bi opravičili krivico, katero so storili sv. Očetu in rimskemu prestolu. Pravijo: „Cela Italija je zedinjena in ima že svojega kralja; le ta košček zemlje, ki ga imenujejo dedovino sv. Petra, bil je še odcepljen; v imenu naroda in zedinjene domovine so morale papeževe dežele pripasti nemu in tistemu vladarju in Rim, zato kakor vstvarjen, moral je postati poglavitno mesto novega kraljestva.“ Je li mogoče, da tak razlog opravičuje storjeno samosilstvo? Ali ne vznemiruje tako govorjenje, tako vodilo vsake poštene duše, ki še ljubi in čuti pravico? Ali se ne morejo tresti pred temi vodili zlasti države, po katerih bivajo različni narodi? Vzemimo si izgled. V tej vasi si je neki posestnik prisvojil po zvijači, po katerih potih, po vsej sili ali po malopridnih pomagačih vse hiše in vsa zemljišča — le enega pohištva ne dobi v last. Zdaj pa osorno pravi: Še to hišo hočem imeti; ravno v njej hočem prebivati; če nje ne dobim z lepim, vzamem jo s silo. Kaj sodite o tem gospodarju? Kaj sodite o tistih, ki terdijo, da je prav imel, zakaj se je branil lastnik svojeglavno posestnikovo željo spolnovati, zakaj mu ni z lepo prepuščal lastnine in dedovine svojih predstarev? Glejte, ravno tako, le malo v viši meri se je zgodilo z Italijo in sčasoma s papežovo deželo. Odobrimo tako gerdo počenjanje: kako dolgo in komu bo še varno, kar ima in kar poseda? Le dovolimo, da se taka vodila djansko izpeljujejo: kako dolgo še bodo razni narodi ene in iste države mirno združeni ostali?

Moji ljubi! Ako so sredi med Vami, ki se zovejo katoličane in se veselijo nemile osode, ki je zadela sv. Očeta in vladarja katoliške cerkve ali pa za Njega čisto nič ne marajo, povejte njim: Ako ste se zarotili, spodkopavati vso vero, tedaj le spodkopujete to, kar vas edino tolažiti in rešiti utegne. Ste pa morebiti teh misel, da bode vidni poglavar svete cerkve ložej in prostejše spolnoval svoje svete dolžnosti, če nima svojega mesta in svoje dežele; tako ne poznate niti zgodovine niti ljudi sploh. Zdi se vam pravilo: „Vzemi, kar se ti prileže“, res tako neškodljivo; potem vničite sami podlago vsake družbe in varnost svojega imetja in posestva. — Po teh opominih barajte jih še: „Kaj sodite o človeku, ki je bil sam okraden, pa se smeje — misleč, da je le družega zadela ta nesreča.“ Alite revež je in bedak, kateremu se bo vse posmehovalo. Obračajmo sedaj to na rimske zadeve. Oropan je rimski sedež, oropana je tedaj vesoljna katol. cerkev; kar se je ukradlo očetu, ukradeno je otrokom; kajti ne papeževi osebi, temveč vesoljnemu katoliškemu svetu je darovana, sedaj pa siloma odvzeta dedovina sv. Petra. Kdor ne čuti te krivice, ki je zadela njegovo cerkev, ta je nehal biti njen živi ud. In ker to silovitost, ki se je zgodila z Rimom in nad papežem, globoko čutijo vse katoliške pokrajine ravno za tega delj, ker je ta udarec zadel vse žive ude sv. cerkve, zato kličejo ter se grozijo katoličani po vseh deželah; zato si prizadevajo otroci očetu pomagati; zato prosijo in želijo, da bi eden ali drugi mogočnih vladarjev se prav kmalu vzdignil, sv. Očetu na pomoč hitel, sovražnike sv. cerkve premagal, papeževe dežele zopet sv. Petru pridobil in papežu povernil tisto svobodo, tisto samostojnost, ki varuje, da ne bo cerkev preganjana ne sumnovana, kakor da bi ona s papežem vred služila ptujemu vplivu.

Ubogi, katerim kervava vojska nar večje žertve naklada, ne zabijo sv. Očeta; naj si bodo na bojišču neizprosljivi sovražniki — vendar en pas, ena vez jih vse objema — ljubezen do sv. Očeta. Ali ne bi bila sramota za nas, ako bi mi, ki se veselimo sladkega miru,

roke križema držali in se nikakor ne podvizali, za stiskanega Očeta moliti, njemu kaj darovati in svoje katoliško prepričanje očitno pred celim svetom razodevati?

Preljubeznivi! Post se približuje in nas opominja, da krotimo in zatajujemo sami sebe. Od sv. Očeta pooblaščen Vam, kakor prejšna leta, tudi letos ostro postno zapoved zljajšam. Pa ne morem si kaj, da ne bi Vas opomnil, da opravljate in sicer prav v duhu in po volji sv. cerkve kolikor le zamorete dobra dela usmiljenja in ljubezni. S tem se zahvalujete, da je Vam polajšana postna postava; ob enem se vadite zatajevanja. In kadar se usmilite ubozih, ne zabite tudi z milodari očeta vseh vernih podpirati, da spolnovaje četrto zapoved deležni postanete vsega njenega blagoslova. Podpirajte Njega, pri katerem pomoči iščejo vsi, ki so rajši službi se odpovedali, kakor da bi svojo prisego in zvestobo oskrunili. Ljubite sv. Očeta; tako ravnate po besedah sv. Pavla: „Spomnite se svojih viših, ki so vam govorili besedo Božjo; glejte konec njihovega življenja in ravnajte se po njihovi veri. Kajti Jezus Kristus (ki jih je poslal) je ravno tisti včeraj in danes in vekomaj. Ne dajte se z mnogoterimi in ptujimi nauki zapeljevati. Saj je nar boljše z milosti poterditi serce, ne z jedmi“ (Hebr. 13, 7–9.) itd. V Celovcu na Svečnico 1871.

Devica iz Lasallette.

Ravno 19. septembra 1870 leta je minulo 24 let, odkar se je godila čudna prikazen sv. Device. Lasalletta je mala francoska vas; 19. sept. 1846. leta sta prišla petnajstletna pastarica po imenu Frančiška Matijé in enajstletni pastir Peter Žiró s paše domu in pripovedovala sledečo čudno dogodbo: Opoldne sta zagledala blizu sebe svitlo luč in v njej prelepo gospo sedečo na skali ob posušenem studencu. Veličastvo in krasota gospejina ju je prestrašila, vendar premil glas, s katerim ju je vabila k sebi, dal jima je v serce veliko zaupnost, da sta se jej približevala, kakor ljubeči materi. Gospa je vstala in jima hitela naproti, pa ni se dotikovala tal, ampak plavala nad njimi nekoliko palcev. Jokaje jima je govorila: da le težko še zadržuje maščevalno roko svojega Sina, in da jo bo morala spustiti, ako se ljudstvo ne spreoberne; povdarjala je, da serd Božji posebno vzbuja oskrnjevanje nedelj, onečeščenje Božjega imena in grozne kletvinje; povedala jima je neke bližnje kazni in zaupala vsacemu posebej eno skrivnost, pa zaterdila, da je ne smeta nikomur povedati, dokler ne pride čas. Potem se je Gospa z obema pogovarjala in ju prašala, če li pridno molita, ter djala: Pridno molita vsako jutro in vsak večer, vsaj en „Oče naš“ in „Češeno si Marijo“; — k maši hodijo le kake stare ženice, drugi pa delajo ob nedeljah; po zimi nevedoč družega delati gre sicer mladina v cerkev — norčevati se iz besede božje; v postih pa grejo k mesnicam kakor psi; zato narašča serd Božji. Rekla jima je, naj to vse naznanita ljudstvu, šla od nju na unstran potoka verh malega griča. In deček sam pravi, kako sta s pastarico stermela in pogledavala za prekrasno gospo, ki je dersnila po cveticah, da se niso kar nič pripogibovale. Ko sta se nekoliko zavedila, stekla sta za njo in jo dotekla.

Zdaj pa se je jela Gospa vzdigovati, nekoliko časa je plavala med nebom in zemljo, počasi se je zakrila v veliko svitlobo in otroka sta razločila samo vzdigovajočo se ognjeno kroglo, kako je prederla visoko obnebje. Otroka sta še dolgo zerla v kraj, kjer je zginila. To resnično dogodbo naznanuje zopet učeni Anglež v svojem spisu: „Imenitni milostni kraji naše ljube gospe.“ Oba otroka sta morala preterpeti veliko preiskavo od cerkve in države, in ako je tudi godila se več let, nikdar si nista prišla navskriž le za eno samo besedico;

teči pa je tudi začel bister studenček na onem kraju, kjer se je vidila pred vodo le ob času, kadar se je topil sneg. —

Otrok ni nikdo premogel, da bi bila razodela skrivnost, katero sta vedila le vsak za se; le Grenobelskemu škofu se je posrečilo ju pregovoriti, da jo smeta razkriti sv. Očetu. Otroka sta vsak svojo skrivnost, vsak na posebni mizici zapisala, lastnoročno zapečatila in škof je poslal dva duhovna, da sta pismi izročila sv. Očetu. Zgodilo se je to 18. julija 1851. leta. Sv. Oče so v pričo onih dveh duhovnov pismo tiho prebrali, pa nobenemu nič povedali; potem so rekli, da morajo še enkrat prebrati in so nadaljevali: „To so šibe za Francijo; pa Nemčija, Italija in marsiktere druge dežele bi zaslužile isto.“ Enemu poslanih duhovnov so zaterdili, da je „promotor fidei“ spise preiskal in odobril. Zarad tega je škof Grenobelski 19. sept. 1851. leta, toraj še le po mnogoletnem preiskovanju, v svojem pastirskem listu razglasil, da je čudežna prikazen resnična, neveržljiva. — Otroka še oba živita; deklica je v ostrem redu karmelitaric, deček pa je bil pred nekaj leti še v papeževi vojni.

Zakaj da govorimo ravno zdaj o tej prikazni, to se pač lahko vgane. Kaj ko bi se zdaj bile spolnile one šibe, ktere je zapretila sv. Devica francoski deželi? — Sliši se tudi, da eden otrok je prašal pri spisovanju pisma, kako se piše „infallibilité“, to je (nezmotljivost); kaj ko bi bilo tudi to v kaki zvezi s cerkvenim zborom?

Mi sicer nobenemu ne vsilujemo svoje misli (Tagblattu že celo ne), veliko manj pa še dvomimo, da niso čadne pota Božje in da ni serce Marijno polno ljubezni in milosti. K. V.

Cerkveni nauk o sv. zakonu.

Bere se po katoliških listih, da na Španjskem škofo, ki le državljanskega zakona nočejo pripoznati, potirajo v pregnanstvo; po nekatoliških pa (tudi v Tagblattu) se oznanjuje, da so nekteri španjski škofje, celo papež, ga že dovolili, kar ni verjeti in ni res. Ogerska vlada je zavergla zakone pred županom ali kakim drugim vladnikom sklenjene in otrok iz takih zakonov ne spoznava za prave zakonske otroke. To stran Litave pa se neki napravljajo nemški liberalni zborniki na Dunaju s tem poskusiti sedanje ministerstvo, da bodo zahtevali posilni državljanski zakon (oblig. Civil-Ehe). V takih zmedenih časih sv. cerkev ne molči, in kardinal Patrici, veliki namestnik svetega Očeta, je 7. svečana razglasil poduk zastran zakramenta sv. zakona, ker si tudi laška vlada vse prizadeva, oropati cerkve in samostane in deželski (civilni) zakon vpeljati tudi v Rimu.

V vpeljavi ali prvem koncu svojega podučevanja kaže, da je že v raji Bog sam postavil zakon, ki je tudi pri nejeverskih (ajdovskih) narodih veljal ko sveta reč; torej so ga smeli sklepati vselej le pod varstvom svoje vere.

Jezus Kristus, naš božji Rešenik, začetnik in delivec vsih milost, pa je zakon povzdignil k časti svetega zakramenta, ter ga obdaril s svojo milostjo, ki je zakonskemu stanu tolikanj potrebna. Od tega časa je zakon tudi veljal ko podoba združenja Kristusovega s cerkvijo. Kakor je to združenje nerazvezljivo in večno, ravno tako nerazvezljiva je tudi zakonska zveza k svoji viši časti in v prid družinam in narodom. Zatorej zakon med kristjani ne more nikdar nikoli ločen biti od zakramenta. Zakramente deliti pa premore le samo cerkev, ki ima vsled tega sama vso pravico, zakone vrnati, zakonske pogoje in zadržke staviti in zakonske reči presojevati in razsoditi. To nalogo je cerkev spolnovala od apostolskih časov doslej, toda ne po dovoljenji ali po zapovedi, tudi ne po pooblastenji deželskih

vladarjev in vladarstev, ampak po božji zapovedi in po božjem pooblastenji.

Ako so si tedaj rovarji in liberalci, sovražni katoliški cerkvi, prijatli pa vsem ločinam, deželski (civilni) zakon v podkop keršanskega življenja vmislili, ter si vso pravico v zakonskih rečeh prilastovali, je to — naravnost reči — krivično prilastovanje, je sila storjena cerkvi in keršanskim rodovinom.

Zastran deželskega (civilnega) zakona kardinal Patrici v svojem podučevanju razlaga in določi naslednje reči:

1. Ker je zakon eden izmed zakramentov, ki jih je postavil božji Rešenik, torej ga ni med vernimi zakona, da bi ne bil ta čas tudi zakrament. Po tem takem je vsaka druga zveza med vernimi brez zakramenta, in ni nič drugega kakor nesramno in škodljivo priležništvo (konkubinat).

2. Iz tega vsak lahko sklepa, da deželska poroka (poroka pred deželsko gosposko) ni po nobeni ceni zakrament. Pa kakor deželska gosposka nima moči vernih poročati ter jim deliti zakramentov, ravno tako tudi nima moči, zakonsko zvezo zopet razvezati. Vsaka razveza veljavno poročenih ljudi je pred Bogom in pred cerkvijo neveljavna, ako bi se tudi doveršila po deželskih postavah. Ko bi se kdo izmed njih, ki so bili po deželski postavi ločeni, prederznil stopiti v nov zakon, bi bil resničen prešeštovavec, kakor tudi tisti v resničnem priležništvu živi, če si tudi domišljuje, da je bil pred deželsko gosposko poročen. Obadva — prešeštovavec in priležnik — nista zmožna prejeti odveze, dokler pohujšanja ne popravita in cerkvenih pogojev ne dopolnita.

3. Dasiravno pa je keršanski zakon le takrat sklenjen, če moški in ženska — brez zakonskih zadržkov — po zapovedi Trienskega cerkvenega zbora — pred fajmoštrom in pričama — svoje privoljenje v zakon razodeneta; čeravno je takó sklenjen zakon popolnoma veljaven in zatorej ne potrebuje poterjenja od strani deželske oblasti, je pa vendar koristno in pristojno, da poročeni svojo poroko deželski gosposki natančno, se podveržejo njenim postavam, to pa zato, da se s tem umaknejo marsikaki kazni in sitnosti, in da se njih otroci ko zakonski spoznavaajo ter se vdeležujejo marsikterih državljanskih pravic.

4. Ako bi pa treba bilo, da bi verni mogli še pred svojo poroko vpričo gosposke svoje privoljenje v zakon razodeti — kar pa se ne sme lahko dovoliti — tedaj pa morajo pred vsim drugim skrbeti, da pred in pred ko mogoče pridejo k cerkveni poroki; med tem časom pa ženin in nevesta ne smeta skupaj prebivati.

5. Po vsem tem se lahko razvidi, da pri starem ostane vse, kar se je dosihmal spolnovalo v oziru zakona, farnih bukev, zaročenja in zakonskih zadržkov, ki jih je cerkev postavila in spoznala.

To je tedaj nauk, ki se ga morajo verni držati, to so zapovedi, ki jih morajo spolnovati, če hočejo svetó stopiti v zakon. Pred vsem pa naj obred katoliške cerkve njih poroko posvečuje, blagoslov duhovnov naj jim roke zveže, pomoč Božja, ki jo jim mašnik pred altarjem pri daritvi sv. maše prosi, naj jih spremlja, če želijo v strahu Gospodovem živeti in svoje otroke izrejevati, cerkvi pokorne sinove in hčere, človeški družbi pa dobre podložne dajati, in takó na zemlji vživati tisti mir, tisto veselje, ki je poročstvo in zastava večnega zveličanja, ki ga je Bog pripravil v nebesih.

Ko bi pa nekteri za poduk nič ne marali, in v oziru na zakon tem zapovedim nasproti ravnali, njim moram po svoji pastirski dolžnosti naravnost povedati, da si s tem prekletstvo Božje nakopavajo, in da njih otrok, ki se rodijo iz tacega priležništva, cerkev ne bo

spoznavala za prave — zakonske otroke, ampak za stranske — za nezakonske.

Ob sklepu tega se obernem k visoko častitim fajmoštrom, ki s takó veliko gorečnostjo in s takó velikim trdom za zveličanje duš delajo, da ta tolikanj tehtni nauk zastran keršanskega zakona v pridigah in keršanskih nauk razlagajo, ker na pravem keršanskem zakonu stoji časa sreča ne le družin, ampak tudi človeškega društva.

Posl. J. V.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Nove orgle za Hotederšico je te dni doveršil znani naš umetnik g. Fr. Goršič. Štejejo sicer le 13 pojočih spremenov, vendar je prav veličasten njihov glas in ne manjka jim prijetne milobe. Pridjani zbiralniki obsega skoraj vse spremene, in ne da bi roke igraje morale prenehovati, je lahko glas hitro spreminjati. Taka vredba pri malih orglah nadomestuje skoraj drugi manual. Igranje je gladko in lahko, vnanja oblika lepa. Cena 1400 gl. za tako delo nizka. Ostanje v Ternovem šteje 17 do cvetne nedelje. Kdor utegne in ima veselje do cerkvene umetnije, naj ne zamudi si jih ogledati; umetnik pa domačin bodi Slovencem živo priporočen.

- V nedeljo je umerl nekdanji licejski prof. anatomije čast. g. Anton Melcer, oče dr. Rajmunda ravnatelja v Videnski bolnišnici na Dunaju in prof. gimn. Karola itd., premnogim dobrotljiv zdravnik, v 90. letu svoje starosti. Naj mu svéti večna luč!

— Pretekli torek sta prišla poslednja dva od avstr. poslanstva srečno iz Rima, gg. dek. Kožuh in vrednik tega lista.

V Neapelju, 8. sušca zvečer. Ravno smo prišli iz Rima v Neapelj na uro pogledat, in sicer pet Kranjcev, dva dunajska meščana in praški kanonik gospod Vinc. Bradač, pa gosp. Sternad iz Žave.

Odpeljali smo se ob 1/4 10 iz Rima in malo po petih popoldne smo bili že v Neapelju. Imeli smo kmali izderdravši iz mesta ob jutru sabinske hribe, ob zahodu pa dolge vodotoče, ki vodijo od daljnih krajev vodo v Rim in so po nekaj vzroki prelepah studencev, ki po več krajih po mestu izmed mnogoterih basniških podob izvirajo.

Kmali so se začele odpirati obširne polja, ki so bile toliko bolj zelene in rodovitne viditi, kolikor bolj smo proti jugu dalje šli.

Proti 10. uri nam je ostajalo na vzhodu novotno mestice Fraskati, kjer menda še stoji Ciceronova pristava. Prebivavcev ima do 3000 s sedežem viškega škofa.

Ob postaji Ciampino-Fraskati je Marino in strič ob vzhodu znamenita letnica papeževa Kastel-Gandolfo, ktera je po časnikih pogosto imenovana. Tukaj je polje vse polno oljk, ktere se proti jugu bolj in bolj množijo ter so celi oljkovi logi. — Proti jutru se vidi naj višji verh albanskih hribov, t. j. Monte Karo s samostanom pasijonistov na verhu, in spredej je prelepo mestice Albano.

Drašino smo imeli po poti prav prijetno, akoravno smo bili domačini med seboj nekoliko ločeni ter ne vsi svojci v enem vozu. Do Velettri-a je bil z nami frančiškan Br. Frančišk Favalli, ki stanuje v Rimu na Kapitolu ali „Ara Coeli.“ Bil je 2 leti v Dobrovniku in precej je spoznal, da smo Slovenci, ko smo pričeli govoriti. Dopovedoval je svojemu sosedu, kako je lep ilirski jezik in kako čverst, pa da se z malo besedami dá veliko povedati. Na Kapitolu je središče frančiškanskega reda za vesoljni svet, ker ondi stanuje njihov prvi višji ali redovni general z vsimi zadevnimi vradi, s filozofijo in drugimi visokimi šolami — tudi za nekaj orientalskih jezikov.

Drugi prijetni popotnik — naj se gospodje germa-

nizatorji ne prestrašijo! — je bil ruski profesor iz Harkova v Malorusiji, g. Citovič, ki je šel v Neapelj, od koder se poverne in se bode tudi v Rimu mudil. Potuje že celo leto, in ima prosto še za leto in dan. Za jezikoslovstvo se veliko ne pečá, ker njegovo strokovnjaštvo je pravištvo, kakor je rekel. Terdo je tajil, da bi Rusi Poljcem vsilovali ruski jezik v cerkev; toda tajiti je lahka reč.

O 1/2 12 smo imeli na obéh stranéh hribe (ob desni visoke Abruce) in sneg ob verhih, ktere ga je bilo dalje silne množine. Kdo bi to mislil v Italiji o tem času? — Mesto Frosinone s škofijskim sedežem nam je ostalo ob vzhodu. — Čeprano je zadnje mesto na Rimskem, kjer smo bili proti eni popoldne, — potlej se prične Napolitansko.

Bil je z nami v vozu tudi g. Gaetano Maddalena, prijazen kanonik iz Apulije; potlej sta prišla še 2 druga laška duhovna. Vsi so skerbljivo opraševali, kako je s politiko, če je kmali kaj pomoči pričakovati? Dobri Italijani imajo še zmiraj zaupanje na Avstrijo, in vsim, kateri imajo kaj serca za pravico in vero, je zoperno sedanje gospostvo.

Eden prvih hribov, ko se pride na Napolitansko, je hribec s samostanom na verhu, ki smo ga Kranjci imenovali „Šmarna gora“, ker je močno podoben naši Šmarni gori.

Na popotvanji se vse naleti. Moji tovarši so kmali na Napolitanskem zraven ceste vidili, da je osel prešiče pasel! To je res čudno, pa tudi ne čudno v novi eri. V drugem kraju malo dalje smo vidili, kako so bile ovčice na polji v mreže zagernjene, da niso mogle dalje, razun kar jim je bilo odločeno. Tudi to se ne mara ne godi samo na Napolitanskem in pod kraljem „poštenovičem.“

Iz Turina, 16. sušca. Zadnje pismo, ki upam, da je prišlo, sem bil pričel pisati v Neapelju in dokončal sem ga v Rimu, ter sem ga poslal v Ljubljano malo pred našim odhodom iz Rima 12. t. m. V Rimu smo hitro še nekatere znamenitosti ogledali, potem se odpeljali ravno ta dan zvečer po 9 proti Ankoni in v Loreto, kamor smo dospeli drugi dan o 1/2 11 in smo maševali ter opravili božjo pot. Sprejel nas je bil posebno prijazno apost. penitencijar č. o. Bonaventura Diel iz Prusije. Od 13–14. smo se zopet peljali skoz več mest, kakor Parmo, Piačenco itd., ki jih nismo mogli viditi v mraku, smo prišli zjutraj v Aleksandrijo in še pred poldnem v lepo obmorsko mesto Genovo, ktero smo popoldne v naglici nekoliko ogledali. Tako smo v enem skoku tako rekoč prišli od morja do morja, namreč od adrijanskega, ob katerem je Loreto, do srednjega, ob katerem je Genova.

Naslednji dan, 15. t. m., je bil Viktor-Emanuelov rojstni dan, torej so v predvečer ob bregu spustili 21 topov in o mraku so bile le nekatere poslopja, blezo vladne, razsvitljene, sicer se Genova ni vdeleževala godovanja, kolikor smo mi vidili. — 15. sušca zjutraj proti 8 in malo pred poldnem smo bili v poprejšnem kraljevem mestu Torinu, kjer v naglici te verstice pišem.

Po poti iz Genove proti Turinu sem čital v genoveškem listu „Movimento“ kako ministerstvo za znotranje zadeve „nove“ Italije tarna čez tatvine po polji, da poslednje tri mesece zatiranje tacih tatvin nima sadu, kakor bi ga bilo pričakovati. Pripisuje to zlo vneimarosti mestnih gosposk in preslabi čujočnosti pretorjev. Pozabilo pa je blezo ministerstvo znotranje obrniti se do ministerstva za zunanje, namreč v tem pomenu, da naj oboje se zedini ter začne samo prebivalcem lepši zglede dajati.

Ravno ta list pripoveduje, da laško ministerstvo za vojsko tirja 170 milijonov posojila za terdnjave in orožje, ministerstvo za mornarstvo pa 120 milijonov za

vterjenje pomorskih obrežij. Gotovo je, da bodo gledali ohraniti, kar so narabovali; kaj pa Bog dá, to je drugo prašanje.

Znamenito je, kar naznannje „Movimento“ o konferenciji v Londonu. Pravi, da 9. t. m. se je v tem meddržavniškem shodu ustanovilo, da nobena vlada ne more sama od sebe raztergati ali prenarajati storjenih zvez (trattati). Kaj tedaj poreče Beust, če bo mógel šivati, kar je natergal? —

Čudo ni, da vlade začenjajo misliti na to, da se ima zopet za stare pravice prijemati, zakaj, če so zaveze in pogodbe pajčevina, katero vsak komar lahko preterga, potlej tudi ljudstva ne bodo vedile, česa se je deržati, in bati se je vedno večih prekucij. Ravno se bere, da v Algiru so Arabi 2. t. m. hudo rogovilili. Od dveh strani so mesto napadli in ropali; bili so pa vendar od francoskih vojakov v tesnobo vgnani ter je bilo 28 ubitih in 60 ranjenih, čez 500 so jih zaperli. Pri omenjeni konferenciji je bil menda tudi francoski zastopnik.

V Torinu je bilo včeraj vse tiho, na večer komaj kak človek po ulicah, kakor smo vidili gredé nekoliko po mestu. Nikjer ni bilo znati, da je kraljev rojstni dan. Včerašnjaja „Unità catt.“ pravi: „V Torinu je 14. dan sušca preteklet prav mirno; nobene molitve v cerkvi in nobene razsvitljave po ulicah.“ Ni čudo; zakaj mesto s prestavljenjem kraljevega sedeža blezo pojde pod nič. Nič ni tiste živosti, kakor je n. pr. po Neapelju, vse je nekako klaverno. Prelepe kraljeve stanovanja in sobe, ki smo jih včeraj ogledali, se mi zdijo kakor kak muzej, ki ga zamore človek z darilom nekterih soldov prehoditi in stikati.

Časa mi zmanjkuje, ker ravno se napravljamo proti Milanu in dalje proti domu. Povsod je dobro, če je le kaj v žepu, doma pa naj bolje. Vred.

Iz Amerike. Wabashau Minn., 10. sveč. 1871. (Konec.) Uni teden sem rojaka č. g. Pluta v Vinoni obiskal. Zdaj se pride hitro doli, ker se že več ko polovico poti po železnici pelja. Pritožili so se gospod misijonar, da imajo preveč opraviti; misijone po deželi in v mestu samem bi imela dva dovolj dela. Kaj krasno cerkev zidajo, ki bo stala blizu 40 tisuč gold. a. v. — Nazaj iz Vinone se nam pa na železnici pripeti nesreča, ki bi kmalo bila vsim nevarna, vendar se nobenemu nič ni zgodilo. Kakih sto čevljev smo železnico čisto raztergali in vsi vozovi so na stran zarili, samo hlapec je na pravem mestu ostal. Na nj smo se vsi spravili (ni jih bilo veliko) ter gnali železnega konja do perve staje. Amerikanske železnice so igrače proti evropskim, in posebno nove so grozno nevarne. Mostovi so taki, da bi si kranjski kmet z voli čez ne upal, in sploh vse je tako narejeno, da se mora človek le čuditi, da se še več nesreč ne zgodi. Več ur daleč nobenega čuvaja pri cestah, inženirji dostikrat pijani, — podijo, da je groza, — naj že gre kamor hoče, da včasih vse skupaj zagromi čez kako skalovje ali kaki most, in veliko, veliko ljudi konča, kar se mnogokrat zgodi. „It is too bad“ (to je pa preslabo), pravi Amerikan, popravi, in zopet gre, ko popred; boljših cest vendar le ne naredé. Ko bi nevarno ne bilo, se je pač mično voziti po amer. železnicah, berž je človek iz enega kraja v drugem. Zdaj bo tudi skozi naše mesto (g. Cebulj so rekli, ko so Vabaše vidili: „mesto bi jo klical, pa se greha bojim,“ — pri Vas bi jo terg imenovali) kmalo železnica do delana, kar bo zame kaj pripravno, ker imamo misijone ob Misisipi. Lahko se bo potem peljalo iz št. Pavla do Novega-Jorka brez pomude. —

Tu so Nemci ravno katoliško družbo ustanovili, ki kaj lepo prihodnost obeta. Veliko jih je zraven, ki so zanikerno sprejemali svete zakramente, ali jih celo čisto

opušali, zdaj pa imajo v družbnih postavah, da mora vsak ud v posebnih časih k spovedi iti, in sv. obhajilo prejeti (o veliki noči skupaj). Prav iz serca me veseli, da Vam to veselo novico oznaniti zamorem. Tudi med Irci bom enako družbo ustanovil; začetek smo že storili. Katol. družbe so posebno v tej deželi prava sol, ki katoliško zavest pri življenji ohrani in jo vedno bolj in bolj povzdiguje. Pri nas je zdaj precej tiho po mestu; kupčevavci tožijo čez slabe čase, ker malo ljudi v mesto prihaja, kajti kmet ima ta čas tudi prazne žepe. Pšenice še imajo dovolj, pa je nočejo prodati, ker višji cene pričakujejo zavoljo vojske v Evropi. Ni dvoma, da ta vojska bo Ameriki v neprecenljivi prid, kar se že zdaj čuti. Koliko vojsknega orodja so že na Francosko speljali, pšenica je tudi že več ko pol draži kakor popred itd.

Zimo smo imeli kaj lepo do zdaj, prav malo mraza, — samo zdaj par dni je pa joj. Preteklo noč sem bil pri bolniku, 4 ure od tod. Nazaj gredé s sanmi zadnem na štor in ojnice prelomim. Skušal sem malo povezati, pa se nič kaj ni dalo, ker roke so bile terde in priprave nisem imel. Toliko sem spravil skupaj, da je moj, tacihi neprijetnih naključkov že dobro vajeni konj, počasi naprej lezel. Pa kmalo se zopet vse omaja in zdreši, celo jermen, ki sem z njim povezal, se je zgubil, in treba je bilo peš iti in konju pomagati, da sva počasi polomljene sani domu pritirala. — To se je prilegla gorka soba, ko sem pozno v noč prišel domu. Zdaj imam veliko manj opraviti, kakor popred, ko sem celi kanton imel, vendar dela je še vedno dovolj. Otroke hodim po tri ure daleč na deželo učiti, vsak teden v mescu na kaki drugi kraj, kar se ob nedeljah v cerkvi oznani. Od kar imam svojo ljubo sestrico pri sebi, sem res prav popolnoma srečen in zadovoljin. Marsiktero Riharjevo skupaj zapojeva, kar se tu v daljni Ameriki bolj prileže kakor doma. Sestra že 3 latinske maše dobro poje, ter veliko v koru pomaga; tudi jo orglati učim, kar jo prav veseli. Angleško že kreše za silo, toliko, da ljudem dopove, kje da sem, kadar me doma ni, kdaj da bom prišel itd., — tudi nakupi že vse sama lahko. Irske dekleta jo pridno obiskujejo, ter angleško učé, ona pa nje slovensko. Dolg čas ji ni več, ker ima preveč opraviti. — Prostora mi zmanjkuje, moram skleniti. V molitev se Vam priporočim, hočem tudi za Vas moliti. Bog daj, da bi sv. Oče vživali zopet svoje pravice, in da bi celi svet dosegel sladki mir. — P. S. Vis. č. gospod Pirc so bili hudo bolni, pa so neki zopet zdravi. Z Bogom! Vaš vdani Jakob Trobec, kat. misijonar.

Postna.

V neki kupčijski hiši je bila družina s posli vred katoliška, pa le po kerstnih bukvah, ne po življenji in duhu. Marsiktera dolžnost katol. kristjana se je zane-marjala; tako tudi kar post zadeva, ni bilo v celem letu od njega ne duha ne sluha. Ko pride véliki teden, se je gospodinja vendar nekoliko še spominjala posta, in bala se je dati zadnje dneve meso kuhati. To pa je kupčijskega oskerbnika tako raztogotilo, da prederzno vpije: „Ne poznam nobenega posta, in kdo je tolik bedak, da dandanes še kaj na to derži!“ Te besede so še druge oskerčile, in vsi tirjajo meso, in se z njim sitijo tudi zadnje dni vélikega tedna; se za ta post nič ne zmenijo, še manj za druge poste v letu.

Čez leto in dan ravno véliki sredo, ko se je to godilo, pride sodnijska gosposka v to hišo, zarubi in zapečati vse blago in zapre štacuno; čez nekaj dni je bila dražba in hiša in blago in vse je bilo prodano; družina je šla kamor se ji je ljubilo; mogočnost in baharija je bila pri kraju; slabo gospodarjenje je zapra-

vilo velik del premoženja, in ljudje, ki so poprej govorili: „Ne poznamo posta“ so se zdaj učili, spoznavati postne dneve in sicer njih še več, kot jih tirja katol. cerkev od svojih otrok, ker ni bilo kaj jesti. Poprejšnja neumnost — postiti se — je bila zdaj železna potreba. Katoliku ni post nobena neumnost, ker ima svoj resnobni in pametni vzrok. Njemu v čast in ljubo, ki nam je dal življenje in zdravje; ki nam daje jed in pijačo; ki nas pa tudi lahko obišče, da bi pri vsem bogastvu ničesar ne mogli uživati. Zatoraj se katolik posti po naredbi sv. cerkve in si priterguje zlasti ob petkih, ker je Sin Božji v petek terpel in umerl zavolj naših grehov. Ali je ozir tak do Boga, našega Stvarnika in Odrešenika, tedaj nespameten? Vsaj ni vse neumno, kar gospodiči, prevzetni gostilničarji, olikani neverneži in nehvaležni bogatini (in dan danes še tagblatovci) zasramujejo; in kdor druge imenuje neumne, ali je sam zato že pameten in prebrisan?! (Balt. Volksztg.)

Razgled po svetu.

Rim. Nekdaj so hodili k papežu posvetni vladarji, kralji in cesarji, in papež so se obračali v svojih potrebah do kraljev in cesarjev; sedaj pa hodijo k sv. Očetu priprosti ljudje in narodje, in sv. Oče se obračajo do teh in po njih do pozemeljskih vladarjev. „Vem, da vaš cesar vse dobro hoče, dobro želi, pa da v časovem viharju ne more kaj. Povejte mu, da zanj molim, da ga ljubim, da ga blagoslovim itd.“ — so sporočili Pij IX. avstrijskemu cesarju po prostih poslancih iz njegovih narodov. — Bila je o hudobnem času Ahabovem huda suša in lakota v deželi, in na Karmelu je prerok Elija sprosil dežja. Ob sedmem potu je ugledal deček njegov meglico, ki je velika ko moška roka vstajala iz morja, in v kratkem je velik dež vjel Ahaba. Taka meglica zdi se katoliškemu sercu prva vladna oporeka, katero je predsednik jugoameriške ljudovlade Ekvadorske poslal do kralja talijanskega zoper oropanje sv. Očeta papeža Pija IX. Ta napad, pravi, zadeva vse katoličane. Dolgo je čakala vlada Ekvadorska, češ, da bode ali laška vlada sama spoznala krivico ter jo poravnala, ali pa, da bodo mogočne vlade evropske se očitno vzdignile zoper tako zaničljivo in bogoskrunsko djanje. Ker se pa dozda še ni čul glas nobene evropskih vlad, oporeka ljudovlada Ekvadorska, dasi malo mogočna in oddaljena, vendar pred Bogom in pred ljudmi, v imenu pravice in v imenu svojih katoliških prebivavcev zoper krivično vzetje Rima, zoper stiskavo, v kateri so sv. Oče, zoper zapeljive obljube, ki so se jim prelomile kolikorkrat so se jim ponovile, in zoper smešne poročstva nemogoče samostojnosti, s katero se hoče zakriti gnjusoba jetništva. Oporeka naposled zoper vse nasledke, ki izhajajo ali bodo izhajali iz te nedostojne napačne rabe vnanje moči v kvar papežu in cerkvi. — Ob enem je ta ljudovlada povabila tudi druge svoje tovaršice ameriške, naj se jej pridružijo v tem djanju. — Mar to ni vesela meglica, ki obeta o toliki suši sedanjemu svetu, posebno katoliškemu, potrebnega milostnega dežja? In kaj pravijo na to velike katoliške vlade? Se-li ne sramujejo? —

Izmed duhovnih vladnikov so se pač skor vsi oglašili zoper to, kar je talijanska vlada storila z naslednikom in z dedovino sv. Petra. Posebno tehtno je v tem oziru pismo, katero je poslal škof v Mondovi do kralja talijanskega, ki se (po Wien. Kirchztg.; za Sire je slov. Gospod in za Vaše Veličanstvo prosti Vi, Vaš itd.) glasi tako-le:

„Gospod! Drugekrati mi je o božičnih praznikih bila lepa priložnost, razodevati Vam svoje najodkritoserčniše in najobširniše vošila; to pot pa, ko slišim, da

Vas silijo, naj bi poterdili postavbo, ktera se ravno zdaj obravnava, o tako imenovanem rimskem ljudskem glasovanju (plebiscitu) in celo o napadu na večno mesto, to pot so moje vošila te, da bi imeli Vi res vladarski pogum, da zaveržete tak predlog, ki Vas sili storiti korak, kateri bi pogreznil Vas in Savojsko rodbino v popolni prepad, ves narod pa v neizmerno nesrečo.

Da se odločite spolniti to dolžnost, ni treba nič drugega, kakor da se spomnite na natorno postavbo, ktera velevala, družim ne storiti, kar hočemo, da bi se nam ne zgodilo, kakor tudi na to, kar je une dni neki poslanec (Toscanelli) v državnem zboru rekel, da je namreč papeštvo že zmagalo v 171 prekucijah, in da so večkrat Rimci zaverгли svetno oblast papežev, potem pa spet sami prosili, da naj pridejo nazaj v Rim.

Kar sem povedal, bi sicer že zadostovalo, da se prepričate, da bi se izdajstva krivega storil, kdor koli bi hotel k omenjeni reči Vas prigovarjati. Vendar si jaz, ki se ne bi dal rad komu prekositi v vdanosti, katero so Vam dolžni vsi podložniki, ne morem kaj, da bi ne pridjal temu pismu oporeke (reklame), katero sem uni dan razglasil ter v njej z raznimi dokazi pojasnil, kolika krivica se je že storila z napadom na Rim in bi se še storila, ko bi Vas prisilili k privoljenju.

Odkrito povem, Gospod! da se zderznem, če le na to mislim, in da mi hoče serce žalosti počiti. Je li mogoče, si pravim, da bi vladar iz Savojske hiše, ki se je imenovala hiša svetnikov, da bi naslednik sv. Amadeja, Humberta in Bonifacija in toliko družih, ki so tolikanj storili za brambo sv. stola in za pospeševanje sv. vere, da bi se hotel zdaj vverstiti med nar terpkajše krivoverce in med nar bolj divje preganjavce sv. cerkve?

Je li mogoče, da bi se pervorojenec Karola Alberta, kateri je njega in sebe po mojem prizadetji papežu ponudil, da bi ga varoval pred napadi prekucije, da bi mu vzel krono svetnega vladarstva in si jo sam sebi na glavo posadil?

Je li mogoče, da moj kralj, ki mi je l. 1855 zagotavljal, da je njegova gorečnost za vero moji enaka, ki si je tolikanj prizadajal, da bi bil zabranil prvi prekucijski napad na posestvo papeževo, je mogoče da bi sedaj celo hotel sam pomagati, da se ostudna krivica doverši, ter se papežu siloma vzame svetno posestvo, in da se popolnoma oropa?

Je li mogoče, da bi kralj Viktor, ki je še le v preteklem letu tako razveselil vse dobre ter se sprejemši sv. zakramente spet spravil s cerkvijo, mislé, da mu je že smert blizo, da bi danes spet cerkvene kazni in nebeški serd si nakopaval na glavo ter proti sebi raznel serd papeža, škofov in vsih dobrih katoličanov vsega sveta?

Je li mogoče?... Toda zadosti, Gospod! zadosti.

Če že pri sami misli na to, kakor sem rekel, čutim, da se mi hoče serce razpočiti, mi pade sedaj, ko to pišem, kar pero iz roke, in dalje pisati ne morem; marveč poklekni moram pred Križanega in prositi za Vas usmiljenja in milosti, da bi spoznali strašanski propad, ob katerem hodite.

Še le zdaj, ko sem si serce olajšal, morem dalje pisati in Vas zarotiti pri najsvetejšem, kar je v nebesih in na zemlji, da prevdarite to moje pridjano pisanje (reklamo).

Temu bi lahko pridjal še prepis pisma, katero sem pisal l. 1859 v ta namen, da bi bil Vas pregovoril, da ne prevzeti papežu odvzetih pokrajin Emilije, ktere so se Vam ponujale; vendar se mi zdi boljše, če v prepisu pridenem pismo preučenega pravdoslovca in poslanca kraljeve hiše pri sv. prestolu (Anastasio Germanio, poslanec Karola Emanuela I. pismo ddo. Rim 27. avg. 1605). To pisanje ima v sebi prav imenitne resnice,

ktare Vam prav dobro utegnejo služiti v sedanjih okoliščinah in te so:

Da med papežem in vsakim bodisi še tolikim posvetnim vladarjem je še zmiraj tolik razloček, kakor med solncem in mescem, ki obsevata to zemljo;

da vladarji nimajo druge pravice do časnega cerkvenega premoženja, razun kolikor jim je je papež odstopil;

da je velikrat ministrom vladarjev več mar za lastni dobiček, kakor za čast in pravo korist njih vladarjev;

da so si že takrat ministri savojske hiše prizadevali, kakor se je rekalo, da bi papeža pripravili prav na nič. To so, o Gospod, glavne vodila, zaradi katerih, kakor tudi zaradi onih, ktare sem razkazal v svojem spisu (v reklamih), lahko odrečete poterditev omenjene postave, ktara ima vsako pravo teptajoči namen, papeža spraviti na ničlo; zakaj, kakor so zdaj reči, je svetna oblast papežev edino zdatna bramba njihove duhovne verhovne oblasti.

Blagovolite, lepo prosim, poprijeti se teh vodil v povedani namen, in ministre opomniti, da je njihova in Vaša čast močno osramotena že s tem, da se je za orožje prišlo zoper cerkev, ktara je, ako se gleda na telesno moč, naposled podobna le slabi ženi in da bo odmev topovskega groma 20. septembra, kakor je bilo zadnjič omenjeno v zboru, razlegal se v njihovo nečast in sramoto skoz vse stoletja.

Pred vsim pa spominjajte se besede Gospodove v evangeliju: „Kaj pomaga,“ ktara pravi, da pridobitev celega sveta je prava nespametnost, ako se to ne more drugače zgoditi, kakor duši v kvar; in gledé na to, da moramo priti vsi pred Božjega sodnika, premislite besedo sv. pisma: „Pred človekom je življenje in smert, dobro in hudo, kar hoče se mu bo dalo.“

Tedaj, da končam, „delajte prav in po pravici, in rešite siloma zatiranega zatiravcu iz rok.“ (Jer. 22. 3.) Rešite namestnika Jezusa Kristusa silovitega zatiranja, dajte mu zopet vse nazaj, kar ste mu pograbili; kajti sicer, ker se ne odpusti greh brez povračila, Vam se je bati in tresti; sej je zapisano z Božjo roko, da „silno ojstra sodba se godi njim, ki so predpostavljani drugim; in da mogočni bodo mogočno kaznovani“ (Modr. 6, 6. 7). Nadloge, o Gospod, ki stiskajo cerkev po puntariji (revoluciji), so že dosegle skrajno mero, in zato mislim, da imam pravico tako ravnati, da ravno tako skrajno sredstvo poskusim, da bi ustavil njih razširjanje.

Zveza, v kteri sem že 40 let neprenehoma do kraljeve rodbine in posebno do Vas, me oprosti dolžnosti, da bi prosil odpuščenja, ker sem to-le si prederznil. Sej ste dovolj prepričani Vi sami, da sem pripravljen vse darovati, samo tega ne, da bi svojemu vladarju tudi le eno resnico zamolčal, ako v kaki imenitni reči njegovo vest zadeva in ako gre za čast Božjo, za pravi blagor domovine, za brambo cerkve in njenega verhovnega poglavarja; umreti morem, molčati ne!

S tako resničnim in zvestim srcem in tim odkritosrčnim dokazom svoje neomahljive vdanosti do Vas se podpisem itd.

Vašega kraljevega veličanstva

Fr. Jan. Tomaž, škof v Mondovi.

V Mondovi, na praznik sv. apostelja in evangelista Janeza, na godovnico velikega Pija IX, ki tako posnema njegovo stanovitnost, da bi bil enkrat tudi deležen njegove zmage in slave.“

Dunaj. Tisti dan, ko so poslanci združenih avstrijskih katoličanov drugič bili pri sv. Očetu, t. j. 6. sušca, je grof Leon Thun v katol. domoljubnem društvu za dolnjo Avstrijsko slovesno govoril o vstavi in vladi, kake si želimo in kake se borimo, da jo dobimo. Popisavši jo popraša: Kako nam je pa dospeti do take vstave? Na to vprašanje se nam zdaj od mnogih strani

odgovarja z besedo: sprava. Kaj se pa misli s to in kako nam je priti do nje: Vlada naj jo naredi, pravijo mnogi. Tudi jaz želim, naj vlada pripomore k spravi. Vendar nam mora pa pred vsem to jasno biti, da v vstavnih razmerah, v kterih živimo, vlada sama sprave narediti ne more. Kako si naj pa sploh zdaj vendar mislimo vlado? Lepše podobe jaz ne poznam od one, ki nam kaže pravico, t. j. veličastna, spoštljiva postava, slepa — se vé da — ne sme biti, v desnici meč pravice, v levici tehtnico. Na tehtnici se morajo poravnati različne pravice, koristi in potrebščine, na ktare se ozirati mora državna oblast. Ako pa liberalci na levo torilo kopičijo vse svoje želje, tirjatve in pritožbe, mi bi pa na desno nič ne djali, potem se vé da mora le-to kviško skočiti, da se veter z njim igra; in tehtnice kazalo se mora po tem takem nagniti na levo. Naša skerb mora biti, da se na desno torilo položé naše pravice, prošnje in težave, da bode z levim torilom v ravnotežji, da ga bode še celo prevažalo. Če še vlada kaj priloži, kajti gre v resnici za vladne koristi — tem bolje; to pa, ali hoče in more vlada kaj storiti, sama najbolje vé; tega mi premeniti ne moremo. Mirne vesti pa bi ne imeli, ako opustimo to, kar brez vlade storiti moremo. Tirjati od vlade moremo le eno: da ne pusti rujaveti meča, kterega je Bog izročil vsaki postavni gosposki, kedar se krivica godi: ali ga posódi celo sovražniku, da bi z njim nas zatiral. Ako le tej tirjavi vstreže, ne bomo zahtevali od nje, naj brani našim nasprotnikom, da tudi ti svoje težnje položé na tehtnico. Prostost, ki jo mi zase tirjamo, mora tudi njim biti zagotovljena, v smislu svetopisemske prilike od pšenice in ljulike. Dobro seme je bilo vsejano na njivo, ko je pa setev zrastle, pognala je tudi ljulika. Kdo je zasejal ljuliko, prašajo hlapci. To je storil moj sovražnik, pravi gospod. Tedaj gremo je izruvat! Ne ne, tega nikar, velevala gospod, da z ljuliko tudi pšenice ne izrujete. Tudi pri nas je sovražnik kedaj zasejal veliko slabega semena. Siloma se ljulika pred žetvijo zatreti ne da brez pomočkov, ki bi izruvali tudi obétavno pšenico. Tudi naši nasprotniki naj vživajo prostosti v mejah, ki jim jih stavijo njihove pravice, da smole vsi zavarovani proti krivici in sili. Pa kakor so oni delavni, moramo tudi mi biti. Komaj so jim iz rok vzeti vladni vajeti, že jih vidimo delati na vse strani pihaje. Tudi mi ne smemo leno čakati v prazni nadi, češ, vlada naj nam pomaga. Če se oni poganjajo za krive in pogubljive ideje, je naša dolžnost, brez ozira na to, kaj vlada dela, njim večno resnične in zveličavne nasproti staviti. Ako oni delajo, na razvijanje vstavnega prava v svojem smislu, moramo mi ravno tako pridno in še veliko serčneje delovati v našem. Samo tako pripomoremo vladi, da se rešijo zmedene vstavne razmero državi na korist.

Iz Ljubljane. Ljubljanski župan dr. Zupan se je županstvu odpovedal.

(Otroci posnemajte ga!) Časniki so mnogoterih lepih lastnost povedali od ranjcega g. A. Melcerja, Danica pa naj naznani naj lepše njegovo djanje. Svojega zelo revnega očeta z materjo vred je ranjki skoz 12 lét z vsim potrebnim oskerboval, toraj se je nad njim spolnila četerta zapoved: doživel je tudi on visoko starost do 90. leta — in spoštovanje od ljudi.

Duhorske spremembe.

V ljubljanski škofii. Č. g. Jož. Krese, kapl. na Raki, je dobil faro Strug, g. Jurij Dernovšek z Iga v Mengeš, in g. Ant. Lenasi iz Logatca na Ig.

(Darovi prihodnjič.)